

proti vrhu zvišujejo. Narejene so iz kamenja ter imajo v sebi sobe. Najvišja je merila 149 m. (sedaj še 140 m. V piramide so pokopavali kralje.

Nobeno ljudstvo ni bolj skrbelo za pokopališče kakor Egipčani. Verovali so namreč, da se čez mnogo let vrne duša zopet v telo. Zato so skušali telo ohraniti. V ta namen si je postavil vsak za-se in svojo rodovino grob, trden, varen in lep, kakor je le mogel. Mrtvo truplo pa so namazili z raznimi mazili, da ni strohnelo. Na to so jih položili v katakombe. Tako pripravljene mrliške suhali so imenovali mumije. Mumije se najdejo še dandanes v teh grobih ter so čisto črne in trde kot kamen. Kralje pa so pokopavali v piramide, da so se tudi po smrti od navadnih ljudi ločili. Jeli pa bil kdo vreden takega pokopa in namaziljenja, o tem je sodilo 40 sodnikov, mrtvaško sodišče. Preiskali so vse življenje pokojnikovo in še le, če so našli, da je bil dober in pobožen, dovolil se mu je takov pokop.

d) Labirint. Labirint je bilo velikansko poslopje v sredi Egipta, ter je imelo 1500 sob nad zemljo in ravno toliko pod zemljo. Zdaj je v razvalinah.

Po veri so bili Egipčani pogani. Molili so prav radi živali, škodljive in koristne. Koristne so častili iz hvaležnosti, škodljive iz bojazni ter jih prosili za odvrnitev nesreče. Največjo čast izmed vsemi živalmi pa je užival bik Apis. (Dalje prih.)

D o p i s i.

Z Goriškega. (Nekaj o šolstvu na Furlanskem.) Te dni je imenovalo naučno ministerstvo novega okrajnega šolskega nadzornika za Furlanske ljudske šole gradiškega okraja (slovenske nadzoruje v tem okraji g. Vodopivec, nadzornik vsem drugim slov. ljudskim šolam po Goriškem) v osobi gosp. Josipa Pich-a, nadučitelja in voditelja ljudske šole v Trziči (Monfalcone). Gosp. Pich je poznana učiteljska moč ne le na Furlanskem, ampak tudi pri učiteljstvu na Goriškem v občē.

Ko se je meseca oktobra 1875. l. bila odprla deželna učiteljska konferencija in z njo združena razstava učil v Gorici, odlikoval se je g. Pich*) takó po svojih razpostavljenih učnih pripomočkih, kakor po svojem delovanji v konferenciji samej. Móz je torej po vsem zaslužil, da ga je slavno ministerstvo počestilo s to važno, a težavno službo.

»Učiteljski Tovariš« si pač ni postavil zadače pečati se s furlanskimi šolskimi zadevami, a toliko pa menda vendar lehkó oménim, da bi zastoj iskal kaj enacega po slovenski zemlji. Ni čuda! — Furlanski kmet sploh ni sam svoj kot naš slovenski; on je najemuik (kolon), hlapec gospodu, kojemu obdeluje zemljo, koji pa mora zató kot davkopláčevalec nositi vsa breména, katera mu póleg družih še šolstvo naklada. In to za šolo, od katere nima najmanjšega dobička. Saj še lastno détko mora šolati v mestu; kajti toliko ponizati se skóro ne more (?), da bi lastne otroke pošiljal v šolo, koje obiskujejo kolonovi. Prav razumno je tedáj, da je tak gospod-posesnik, ako ni več kot nesebično vnét za blagost svojih podložnikov, uže iz principa sovražen vsakemu šolskemu naprédku. In ako je tak posesnik celó deželni poslanec, ali člen okrajnega šolskega svéta, jeli ne vporabi vsega vpljiva sébi v korist a šolstvu na kvar? —

V takih razmérah šole nadzorovati je težavna stvar in čuda ni, da so Furlanske šole, odkár je prišla v veljavo postava od 25. maja 1868. l. do zdaj doživela uže šestega okraj. nadzornika. In okolnosti, ki so dovédle prav zdaj odišlega nadzornika prof. Jos. Vettach-a do odstopa, popeljejo žal! tudi novoimenovanega gosp. Pich-a le — po trnjevej poti.

Furlanski učitelji so začeli posnemajóč svoje slovenske továriše februarja méseca lanskega leta izdajati šolski list »La cronaca scolastica«, ki je po enkrat na mésec izhajal pod uredništvom učitelja A. Pizzul-a v tiskarni A. Bello-a v Gradišči. Pa izšlo je do zdaj le 9 številk, in od oktobra sem ni o »kroniki« ni duha ni sluba več. Tedáj tudi v tem nesreča.

Iz Štajarskega. Ljudskih šol na Štajarskem je bilo koncem šolskega leta 1881. 745 javnih, 17 podružnic, 4 šole za silo, 40 privatnih in 7 šol pri tovarnah, skupaj 813 šol. Izmed 745 javnih

*) Gosp. Pich je tedaj učitelj na pripravljavnici za učiteljišča v Trziči. Pis.

sol ste bili 2 osemrazredni ljudski in meščanski soli, 2 dvorazredni meščanski soli, 1 sedemrazredna, 2 šestrazredni, 33 pet-, 67 štiri-, 100 tri-, 185 dvo- in 353 enorazrednih sol. Med temi je bilo 695 sol za dečke in dekleta, 27 samo za dečke in 23 samo za dekleta. Paralelk je bilo 44 in razredov 1494. Paralelke so bile potrebne zavoljo prevelike množice učencev, ki so se po spolu razdeljevali. — V Ljutomeru se je ustanovila trirazredna deklška šola, enorazrednice pa v Selu (ptujski okraj), v Št. Juriji na Donaški gori (rogaški okraj) in v Razborji (slovenegraški okraj); podružnica pri sv. Venčesu (slovenjebistriški okraj) in šola za silo v Planicah (mariborski okraj). Po en razred se je razširilo 23 sol. Na 626 solah je bil celodnevni, na 118 solah pa poludnevni pouk. Nemških sol je bilo 525, slovenskih 135 in mešanih 85. Šolskih poslopij je bilo 334 dobrih, 246 srednjih in 165 slabih. Šolske priprave so bile na 403 solah primerne, na 282 manj primerne in na 60 neprimerne. Za soto godnih otrok je bilo 154.967, od katerih je šole obiskovalo 141.501. Zavoljo telesnih ali duševnih slabosti 4244 otrok ni v šole hodilo. Izjemši otroke, ki po 23. §. sol. postave niso primorani šole obiskovati, bi imelo 143.534 otrok ljudsko šole obiskovati, pa jih hodi le 134.312 v šole, 9222 pa ne; med temi jih je 4860 v 7. in 8. sol. letu. Tedaj je le 6,4 odstotkov šole zanemarjalo. Kazni je bilo 6799. Olajšba pri obiskovanju šole v poletnem času se je dovolila 8891 otrokom.

Iz Postojinskega okraja. Z letošnjim letom došel si, vrli »Tovariš«, v večje in ljubejšee vnanje obliki k svojim prijateljem; to nam je znamenje, da si se kljub vsem oviram venderle ukrepil, da stojiš na trdnih nogah, da si priljubil se učiteljem ko i drugim. — Ker so Ti postali predali prostranejši, zato bodeš mogel biti v bodoče i mnogovrstnejši in zanimljiveji. Pomnožila se je vrsta Tvojih čitateljev, namnože naj se Ti tudi duševni podporniki, vzlasti iz učiteljskega stanú, kateremu si v prvje vrsti namenjen. Dosti je mladih in spretnih moči, ki bi lahko kaj storili, ki pa le raje molcé, ter se ne brigajo za lastno čast. Dragi sobratje i tovariši, zdramite se! Dopisujte često v naš pošten slovenski šolski list, ter kažite, da Vam je mar za lastno korist in za blagor našemu milemu národu. — Z molčanjem in s tihim hiranjem ne opravi se nič; govoriti, pisati je dandanes treba, da se zvé, kje zavlada pravo, in kje napačno mnenje.

Napósled dovolite mi, dragi tovariši, da nekaj nasvetujem in vas prosim. Vsakemu je čisto potreba dobrenega svéta in primérnega razjasnila, vzlasti pa učitelju, bivajočemu na deželi. Ta nima na razpolaganje toliko knjig, da bi iz njih mogel pozvedeti, kar dostikrat nujno vedeti želi, niti nima sosedov, kojih bi mogel povpraševati po tem in onem, kar ga ravno zanima in česar ravno potrebuje pri svojem važnem delu. Bi nam li v tej zadevi ne mogel pripomoči, Ti, dragi nam »Tovariš«? Morda, toda kakó? Slušaj moj nasvèt:

»Izvoli časi — kadar bo treba — prepustiti nekaj svojega prostora učiteljem v to, da bodo tam stavili vprašanja po rečéh, ki je mikajo, ki je zvediti želé. Takova vprašanja naj se potem odgovarjajo, a ne po slav. uredništvu, marveč naj odgovarjajo častiti gospodje čitatelji. Gotovo se bode našel vselej kdo, ki bode vstregel radovednežu. Tako početje, mislim, bi ne bilo v kvar ne listu ni čitateljem, kajti bilo bi prav zanimljivo, poučljivo in tudi spodbudljivo.«

Prosim Te, ljubi »Tovariš«, premisli ta moj nasvèt, ter izvédi ga, ako ga moreš. *) — k. —

Iz Vojnika. »Celjsko učiteljsko društvo« je imelo dné 5. januarja t. l. svoj letni glavni zbor v mestni deški šoli. Ker je bilo jako slabo vreme in ker so nekateri učitelji zavoljo drugodnevšnega praznika ta četrtek šole imeli, sešlo se je le 18 udov.

Ko podpredsednik g. Lohan naznani, da je naš mnogoletni marljivi ud in mnogozaslužni predsednik društva g. Bobisut, nadučitelj na mestni deklški šoli, izstopil iz društva, prečita zapisnikar g. Petriček svoj slovensko pisan zapisnik zadnje (decembrove) seje. Iz tudi v slovenskem jeziku spisanega društvenega letnega poročila razvidimo, da je naše društvo v minolem letu osemkrat zborovalo, ter da se je vsacega zbora povprečno 24 udov udeležilo. Pri teh sejah razpravljali so se sledeči samostojni predmeti:

a) Učni poskus iz računanja z drobci. (G. Iv. Grebenec.) — b) Slovenski deležnik. (G. V. Jarc.) — c) Stavkoslovje. (G. I. Miklavc.) — d) Čebela kot domača žival. (G. Jos. Weiss.) — e) Koliko naj se v ljudski šoli na računanje z drobci ozira? (G. Jos. Bobisut.) — f) Učni poskus iz domovinoslovja. (G. A. Petriček.) — g) Razprava sledečih vprašanj: a) Kateri so glavni vzroki nepopolnega in nerednega šolskega obiskovanja, in sicer 1. pred začetkom šolskega obiskovanja, 2. med obiskovanjem in 3. pred spolnitvijo dolžnosti šolskega obiskovanja? b) Kateri so nasledki nepopolnega in nerednega šolskega obiskovanja? c) S katerimi sredstvi bi se dale te neprilicnosti odpraviti? Skoro vsi ti predmeti obravnavali so se v slovenskem jeziku.

*) »Tovariš« bode rad vzprijemal primerna vprašanja in odgovore, ter bode po svoji moči skrbel, da bode tako in tako vstrezal svojim dragim čitateljem. Uredn.

Društvenega blagajnika g. Miklavca letni računi dali so se gg. Rupnik-Prožin, Vrečar-Teharje in Vodusek-Teharje v pregled, da pri prihodujem mesečnem zborovanji o njih poročajo.

Meseca decembra m. l. je dobilo naše društvo iz Gradca prijazno povabilo, naj izreče, zadostujejo li zdanje slovensko-nemške slovnice za ljudske šole povsem, ali ne, če ne, kako in kaj naj bi se preuredilo? O tem vprašanji je poročal podpisani v daljšem govoru ter konečno stavil sledeče teze:

a) Za vse naše šole bi zadostovala ena sama dobro urejena slovensko-nemška slovnica. b) Osnovana naj bi bila strogo po terjatvah normalnih učnih načrtov gledé jezikoslovja, v koncentričnih krogih, povsod najpred vzgled, potem pravilo, z dovoljnimi vajami slovenskimi in nemškimi. c) Po teoretičnem delu sledi naj nekaj kratkih v lahko umevni nemščini pisanih sestavkov kot nadaljne samostojne vaje in berilo. d) Na konci naj bo dodan potreben besednjak.

Po daljši razpravi sprejele so se teze, razen prve. Na predlog g. Rupnika izrekel se je namreč zbor, da naj se slovnica tudi v prihodnje izdá v treh zvezkih (knjigah).

Na to je sledila volitev odbora za l. 1882. Evo Vam izida! Predsednik: Iv. Miklavc, nadučitelj na mestni deški šoli; podpredsednik: Jak. Lopan, nadučitelj na celjski okoliški šoli; zapisnikar: A. Hofbauer, podučitelj v Vojniku; blagajnik: A. Petriček, def. podučitelj v Zalcu; knjizničar: M. Kokot, def. podučitelj na celjski okoliški šoli; pevovodja: Jos. Weiss, def. podučitelj na mestni deški šoli; odbornika: Fr. Vučnik, nadučitelj v Št. Juriji na juž. železnici, in A. Brezovnik, učitelj v Vojniku.

Novi g. predsednik se zahvali za skazano mu zaupanje ter prosi društvenike, da bi ga s podvojeno marljivostjo podpirali ter ohranili društvo na oni stopnji, na kateri je zdaj stalo. Društvo to obljubi.

Podpisani predlaga, da naj si društvo zdaj, ko je naš starosta in prvi voditelj in boritelj za naše narodne šole g. And. Praprotnik prevzel uredništvo »Tovariševo«, zopet ta časnik naroči ter naj ga č. g. g. društveniki kolikor mogoče duševno in gmotno podpirajo, da bo postal vredno glasilo slovenskega učiteljstva. Predlog je bil enoglasno sprejet. *) Razen »Tovariša« si društvo za to leto naroči le še Graško »Päd. Zeitschrift«.

Da pa tudi naši g. tovariši v drugih okrajih poizvedó o našem delovanji, volita se dva poročevalca in sicer g. A. Petriček za »Päd. Zeitschrift«, podpisani pa za »Tovariša«.

S srčno željo, da bi pričeto leto bilo prav plodonosno in srečno za narod, šolo in nas, razišli smo se ob pol dveh popoldne.

Tone Brezovnik.

— († Ivan Miklavc.) Poročati imam tužno vest, da nam je dné 25. jan. t. l. za krvnem udoru nagle smrti umrl g. Iv. Miklavc, nadučitelj na deški šoli v Celji. Rojen dné 11. avg. 1843. l. v Štaj. Ribnici, obiskoval je tedanjo pripravnico v Mariboru, ter nastopil dné 1. nov. 1866. l. službo pomožnega učitelja na tedanji spodnji realki v Celji. Ko je ta nehala, postal je najpred učitelj, a lani nadučitelj na mestni šoli celjski. Bil je rajniki vzgleden učitelj, eden naj marljivejših udov celj. učit. društva, narodne čitalnice celjske in značaj skoz in skoz. To se je pokazalo posebno v zadnjih dveh mesecih. Da si so Celjani proglasili »celjsko učit. društvo« za »nevarno« (!) (ali za državo ali le za celjsko nemčursko trdnjavo, nisem mogel vkljub največjemu prizadevanju poizvedeti), ter svojim mestnim učiteljem dejansko prepovedali biti udom tega društva, udeležil se je rajniki vendar še zadnje (januarjeve) društvene seje ter na občno željo prevzel celó predsedništvo za t. l. A mi obračamo, Celjani in drugi mestni učitelji pa obrnejo. Grozili so mu in ga obdelovali tako dolgo, da je moral ne le predsedništvo odložiti, ampak tudi iz tega »nevarnega« društva izstopiti. — Da si na nemški šoli služeč, podpiral je vendar tudi »Popotnika« s svojimi odličnimi duševnimi deli. — Ohranimo ga v prijaznem spominu!

Tone Brezovnik.

Iz Koroškega. Učiteljski izkaz za Koroško kaže, da je ljudskih šol tu samo nemških 248, slovensko-nemških pa 93. Za več ko 120.000 slovenskih stanovnikov pa ni nobene čisto slovenske šole; tedaj ni res, da bi se tu nemstvo zatiralo.

Iz Trsta. Mil. škof gospod Jurij Dobrila je 13. jan. t. l. umrl. Rojen je bil 1812. l. v Tinjani blizu Pazna v Istri, 1857. l. izvoljen za Poreškega in 1875. l. za Tržaško-Koperskega škofa. Bil je vrl narodnjak in posebni podpornik tudi narodnim slovenskim šolam. Slava njegovemu spominu!

Iz Novomesta. 18. preteč. meseca je tu umrl čast. gospod Sigismund Jeraj, marljivi ravnatelj tukajšnje ljudske šole in samostanski vikar. V petek 20. preteč. meseca smo častiljivega pokojnika spremili k pogrebu. Naj v miru počiva!

*) »Učiteljski Tovariš« se slavnemu društvu za to čast spodobno zahvaljuje.

Iz Sela poleg Šumberka na Dolenjskem. V 19. dan preteč. meseca umrl je tukajšnji učitelj gospod Franjo Zajec. Pokojni je bil rojen v Št. Vidu pri Zatičini v 12. dan aprila 1824. l., vzgojen v Idrijskem učiteljski, ter je potem po več farah Rudolfovega okraja kot učitelj služboval, dokler nij bil slednjič na Selo kot pomožni učitelj premeščen. Zaradi njegovega tihega, a po vsem prijaznega in poštenega značaja je bil obče priljubljen tovariš. Bodi mu miren počitek!

Iz Kamnika. Tužnega srca javljamo prežalostno vest, da je velečastiti gospod Jurij Križaj, dekan in častni kamornik, 21. januarja v 73. letu svoje starosti umrl. Blagi pokojnik bil je vsikdar zvest prijatelj ljudski šoli, in je o svojem časi kot dek. oglednik ljudskih šol rad podpiral ljudske učitelje. Naj mu bode blag spomin!

Iz Dupljan na Gorenjskem. Po mnogih razpravah in obravnavah dozidalo se je tu lepo novo šolsko poslopje in čaka prihodnjega šolskega leta, v katerem v novo učilnico pridejo ukazeljni učenci in njihov učitelj. Bog nam daj dobrega učitelja, kajti dober učitelj nam bode porok za dobro šolo, in dobra šola za boljšo prihodnost.

Iz Železnikov. (Bolezen pri otrocih.) Leto 1882. smo pričeli pri nas s tem, da so nam vsled hude otroške bolezni šolo uradno zaprli in pouk ustavili. Umrla sta nam bila med božičnimi prazniki namreč na en dan dva učenca. Tri tedne smo imeli šolo zaprto. Ker je bila bolezen nekoliko pojenjala, se je včeraj pouk zopet pričel. Pa, — kakor da bi bila smrt s tem nekako razkačena, jela je zopet mahati vnovič s koso, in ravno včeraj sta hkrati zopet dva mlada mrlička čakala v mrtvašnici časa, kdaj ju bo pogoltnil nemili grob. (Zaradi nalezljivosti niso smeli nobenega otroka položiti na mrtvaški oder, ampak vsacega so koj odnesli v mrtvašnico.) Za en pot je določeno tako, da le iz taistih hiš otroci v šolo ne smejo, kjer je kaj bolnikov. Upamo, da se bo sila kmalu unesla. Počitnice so sicer prijetne, — toda le o pravem časi. O nenavadnem časi pa so one bolj nadloga, kod oddih, ker otroci zanemarjajo uk, postanejo vsi razmišljeni, in učitelj ima težke križe z njimi, predno jih spravi zopet v red. Kakor marsikje, uresničuje se tudi pri šoli izrek: »Vsaki čas ima svoje cvetke«. Bog! *Jos. Levičnik.*

Iz Ljubljane. Društvo »Narodni dom« se je v Ljubljani osnovalo, in pravila njegova je slavna vlada potrdila. To društvo hoče vsem narodnim društvom ljubljanskim, ki se pečajo z umetnostjo in z znanstvom ali ki služijo družbeni zabavi, stalno in lepo domačijo napraviti in na tak način narodno omiko in zabavo pospeševati. To lepo podjetje je obče slovensko in vse podpore vredno, kajti po pravilih ima pripasti »Narodni dom« v lastnino »Matica Slovenske« in dohodki njegovi se imajo obrniti v polovici za »Matico Slovensko«, v polovici za ustanove za narodne dijake, umetnike in pisatelje. Nadejamo se, da bode tudi »Slovensko učiteljsko društvo« v »Narodnem domu« imelo svoje zavetje.

— Slike dr. Jan. Bleiweisa je naročil g. Kajzelj, steklar na Starem trgu v Ljubljani, iz Pariza. Stala bode ena 4 glđ. Slika bode lepa podoba in kinč vsaki sobi.

— Nagrado za poučevanje v nemščini je iz nemškega »Schulvereina«, kakor se sliši, na Kranjskem dobilo pet učiteljev.

Raznoterosti.

— „Sola“, glasilo Goriških učiteljev, izhaja v zvezkih po 25 kr., dopise sprejema g. V. Črnič, učitelj v Št. Petri pri Gorici, naročnino pa g. Tom. Jug, naduč. v Solkanu. Ta list, ki napreduje po sestavkih in obliki, je pomenljiv za Goriško pokrajino, zlasti ker razpravlja tu in tam te kraje in razmere z ozirom, kako naj učitelji porabijo domače snovi v narodni pouk. 3. zvezek II. leta je ravno izšel, in prinaša: 1) Zemljepisje (dalje); 2) Kako se more v otrocih vzbujati veselje do šole? 3. O javnih knjižnicah; 4) Vzgojevanjska ali ljudsko-šolska društva; 5) O razlaganju vsebine berilnih sestavkov itd.

— „Popotnik“, list za šolo in dom — izhaja 10. dan vsacega meseca v Celji in velja za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 60 kr. Založnik in urednik mu je g. Mih. Žolgar. Nastopil je „Popotnik“ ravno III. leto.

— O šolskem vprašanji nekaj v preudarek piše „Slovenski gospodar“ in prav dobro svétuje č. g. g. duhovnikom in domoljubom, da naj bi se marljivo udeleževali volitev v krajne šolske svéte, ter pravi: Volite pametne, požrtvovalne in neustrašene možé v krajne šolske svéte, za krajne šolske ogledé i. t. d. Pomagajte graditi vsi jez korupciji, katera se hoče od vam znane strani zasejati mej narodne učitelje, da bi nam ugonobila mladino ter nas spravila ob bodočnost. Ako si ohranimo narodne šole, ohranimo si tudi narodnost i. t. d. Res, vsega premislika vreden zlat svét!